

გინაზნაში ბ-ს ლილიკს შეეკუთვნა აგრეთვე ხელობის სწავლება, ფოტოგრაფისა, ხანჯისა და სხვა და სხვა. ამით, ბ-ს დამკვიდრების სიტყვით, დიდა ხალხს იჩენენ მოწაფენი.

თანამად ბ-ს მიწისტირის განკარგულებას, დიდი ყურადღება მიუქცევით აგრეთვე გინასტიკისათვის ამ ბოლოს დროს და მუსიკისათვის.

გინასტიკისა-კი რა მოგახსენოთ და მუსიკა-კი მართლად დიდა ახამოვნა საზოგადოება. ისე მშვენიერად აასრულა მუსიკამ მასწავლებლის ბ-ს მამულის ლიტერატურით პროფესორი ანდრეიშვილი ნომრები, რომ ხანგრძლივი ტაშის კვრატ-კი გამოიწვია. შემდეგ ვგზარბოსის გამობრძანების გინაზნის მოსწავლე ქართველი შეიღონა ლიტერატურით ორკესტრმა აღასრულა მშვენიერად მარში. მაგრამ გალობა-კი ვერ უკონცერტო. როგორც ჩვენ რეალურ სასწავლებელს ვაგვიჩვენა. მართლაც-და ბ-ს ტორტინს საფუძველი ჰქონდა ეთქვა, რომ ჩვენს სასწავლებელში გალობა მშვენიერად მიდის.

აქტის დროს მასწავლებელმა ჩაღწერა წარმოსთქვა სიტყვა: „გერმანთა და რომელითა ოჯახი“. შემდეგ შეგირდებს დაურთეს სასტუმროები და ამით გათავდა აქტი.

* * * დღეს მოვივიდა მე-9 მხრის სამეურნეო საზოგადოების ყურნალისა: „Труды Кавк. Общ. сельск. хозяйства“-სი. ამ ნომერში შემდეგი წერილებია: ე. სტაროსელისა შავის ზღვის ჩრდილოეთის კიდის აღწერა, ნ. შავროვისა ზოგიერთი მრეწველობისათვის სასარგებლო მცენარეის ამიერ-კავკასიისა, ნ. ნატროშვილისა კორესპონდენტთა ქიზიყისა და ნ. გომეის თეორიული და პრაქტიკული სახელმძღვანელო შესახებ ზეგნისა და ბუჩქნების გაშენებისა. გომეის გამოჩენილი და სახელ-განთქმული მებაღე-მევენახე მთელს ევროპაში და, რაღა თქმა უნდა, იმისი სახელმძღვანელოებისა არის, რომ მიწა გადადის ერთის წოდების ხელიდან, რომელმაც არ იცის იმისი გამოყენება, მთელი წოდების ხელში, რომელმაც ასე ლამაზად ესმის ყაღრი და ფსის მიწისა და რომელიც, თუ-კი ერთი ჩაქვიდა ხელი, უსწორედ კლიოთი დავაგუჯრებდა და სწავდილობდა აღარ გაეცრებოდა თავის მიწას...

აბა ახლა ჩაიხედეთ სლავიანთა ტომის მთავრე ხალხის ცხოვრებაში მე ეამობო ჩეხიზე, რომელიც ამ ორბო-და-თავის წლის იმის მტრად უბაროეს ყოფილა ახანადებულ თავის დღეს. ავსტრიის გერმანელებმა სულ ერთიან მოხარეს წელში ეს ოდესღაც სახელოვანი ერი, რომელმაც ერთს დროს საპატრიო ადგილი ეჭირა ევროპაში, სახელოვანად ემსახურებოდა ქვეყნის დიდებს და შექმნიდა თავისი წყნლონი მთელს კაპობრიობის კუთვნიების წარმადებაში.

დასაწყისში ამ საუკუნისა, როგორც ვახსოვებ, ვერ იყო სასტიკადი ჩეხებისათვის. ერთი საუკუნეთსა პატრიოტები ამ ერთს იკამბდის გადახალსებულნი იყვნენ გერმანელებად, რომ აღარ შეძლენთ თვითონ ენახებ შეწერა და არც რიგებიან ლაპარაკს. მხოლოდ იმას-კი შედედებდნენ, რომ, მართალია, ცოტა რამ-და ეცხოთ ჩეხე-

ნელო ფრიალსანტრესდა და სასარგებლო იქნება ჩვენ მერნეთათვის. იმისი წერილი დამატებდა იმეცდება და მალე კალკე წიგნად გამოვიდა. ბ-ნი სტაროსელსკი დაწერილით ავეწერს შავის ზღვის ჩრდილოეთ კიდის, რომელიც დახლოებით არის 82,600 დონატინის სიგრძისა და ამ სიგრძეზე მარტო ტყეს 73,000 დონატინი ადგილი უჭერია. სახანა-სათვის ადგილი ფრიალ ნაყოფიერია და დიდა მოსახლესაც იძლევა. ბატონი შავროვი აღწერს რამდენსამე ფრიალ სასარგებლო მცენარეს, მავალითა შავის ღერწმის, სოკოს, კანფის, პრუბის ხეს და სხ. შავროვის სიტყვით, შავის ღერწმის ხარობს ტყეების, ლერწმანის მარაში, ყუბისა და ნახევანისაში და სხ. შავის ღერწმის ყველაზე მეტად მოდის ღერწმანის მარაში. ზღვის კიდისთვის ყოველ საფეხლს 5-20 მერწმე მობოლოება, რომელსაც-კი თავისი ჩრდილოეთ შავის ღერწმის მიჰყავს. ლერწმის სიხვედრისა და სიგრძისა 2-2 1/2 არმინის სიმაღლეზე ადის, ხოლო ენკენისთვის, გასულს უკვე შემოიღო ამ დროს ღერწმის სკრინა ძირიანად, ფართობს აცლიან, წყნლო-წვიროდ ვაჭრებენ, ქვაში ჰჭრან, ზედ წინად წყალს ასმენ და ადუღებენ 5-1 საათს. შემდეგ ამ მოხარულ და ფაფად დეტულ ღერწმის ტომრებში ასმენ, ტომრის პირს უჭერენ და მან-განით (прессы) უჭერენ, რომ წყენი გადინოს. გადინოს წყენს ხელ-აბოლად ადუღებენ 5-1 საათს. ამ გვირად აშხადებენ აქურობაში გაჭრულ ღერწმის შავის, რომლის ფულიც 3-4 მან. იყიდება. კანფი აგრეთვე ბლომად მოდის ღერწმანის მხარეს და იმისგან აუცილებენ თოქებს და სხ. პრობის მომცემი ხე ხარობს ტყეების, სუბუმში, ზუდიდის და ქუთაისს. ქალაქში არის ერთი პრობის ხე, რომელიც იზრდება საბოტრის სივრცეში. იმისი სიმაღლე 1 1/2 საყვირა და სისქე-კი ევროპა, ხოლო ამ ხეს საპრობო ქერქი აქვს

1/2-2/3 გოჯი. ამ ხემ გაუძლო დიდს სიციხეს. 1874 წ. ყინვა იყო 123 ზღვით, 1888 წ. 192 ზღვითის ნომბით. ამ ცნობიდან სჩანს, რომ ეს მცენარე კარგად იზარებს ბეტრგან ამიერ-კავკასიაში.

* * * 29 ოქტომბრის, ბანკის თეატრში, ფოტოგრაფის დასმა მეორედ წარმოადგინა ოპერტი-ფეგისა „მოგზაურობა აურკაში“. ამ ხელად არტისტებმა უფრო უფრო ჩაატარეს პიესა, ვიდრე წინად. მეტადვე კარგები იყვნენ ბანკი ლილი, ფრედერი და ქანი რატბორიგისა, რომელთა გამოწვევა საზოგადოების არ მოსწონდა თითქმის ყოველ მოქმედების შემდეგ, რამდენიმე მეოთხედი თვითონ პარტიკაში ძირულ ხელოვნურად და სიტკომებით შესრულეს ბანკი ლილი და ქანა რატბორიგისა. თეატრი ხალხით სავსე იყო. პარტიკაში ორი მხარე მიღებული სკამები იყო დაქურობილი მაყურებლებით.

* * * ახირებული ამბები მოხდა ამას წინად პოლიტის მერე ნაწილში, ჩელურეთში. შახათს, ოქტომბრის 28, ღამის თორმეტსათხედ, როდესაც მთავრეს დღესათვე გავაქვამებინა ტელისის ქუბიში, ჩელურეთში, მე-მეტიმბთან, ერთი ოდენვე შექვიანებულნი მონადირე მიიღოდა თოვლი მხარხედ გადავლდებოდა. უცქრად მე-ხერხეების ფარდებულად გამოვარდა ელად წითელ-პურანა კაცი, ცხვრა საბარლო მონადირეს, გამოსტყუა ძალის-ძალითა ხელადღან თოვლი და ისევ გაქცა. მონადირე დაიწყო შუპარალისი ყურბილი, მოვარდა სამი პოლიციელი, დაეღვენენ ავახას გარა-გარა, სდიეს ყანთათან, აქ ერთ-მა პოლიციელმა რეაგონირე-კი დასრულა, რომ შეეცინებინა ავახა, მაგრამ მიწვე არა გამოვიდა-რა: ავახა ყანთისი პირდაპირი ელდის სახელში შევარდა და ექიდად სალდაც გაუყოლიყო. პოლიციელებმა ბეჭი ეჭმეს, მაგრამ ვერ იქნა, ვერ დაიჭირეს.

* * * 29 ოქტომბრის, ბანკის თეატრში, ფოტოგრაფის დასმა მეორედ წარმოადგინა ოპერტი-ფეგისა „მოგზაურობა აურკაში“. ამ ხელად არტისტებმა უფრო უფრო ჩაატარეს პიესა, ვიდრე წინად. მეტადვე კარგები იყვნენ ბანკი ლილი, ფრედერი და ქანი რატბორიგისა, რომელთა გამოწვევა საზოგადოების არ მოსწონდა თითქმის ყოველ მოქმედების შემდეგ, რამდენიმე მეოთხედი თვითონ პარტიკაში ძირულ ხელოვნურად და სიტკომებით შესრულეს ბანკი ლილი და ქანა რატბორიგისა. თეატრი ხალხით სავსე იყო. პარტიკაში ორი მხარე მიღებული სკამები იყო დაქურობილი მაყურებლებით.

* * * ახირებული ამბები მოხდა ამას წინად პოლიტის მერე ნაწილში, ჩელურეთში. შახათს, ოქტომბრის 28, ღამის თორმეტსათხედ, როდესაც მთავრეს დღესათვე გავაქვამებინა ტელისის ქუბიში, ჩელურეთში, მე-მეტიმბთან, ერთი ოდენვე შექვიანებულნი მონადირე მიიღოდა თოვლი მხარხედ გადავლდებოდა. უცქრად მე-ხერხეების ფარდებულად გამოვარდა ელად წითელ-პურანა კაცი, ცხვრა საბარლო მონადირეს, გამოსტყუა ძალის-ძალითა ხელადღან თოვლი და ისევ გაქცა. მონადირე დაიწყო შუპარალისი ყურბილი, მოვარდა სამი პოლიციელი, დაეღვენენ ავახას გარა-გარა, სდიეს ყანთათან, აქ ერთ-მა პოლიციელმა რეაგონირე-კი დასრულა, რომ შეეცინებინა ავახა, მაგრამ მიწვე არა გამოვიდა-რა: ავახა ყანთისი პირდაპირი ელდის სახელში შევარდა და ექიდად სალდაც გაუყოლიყო. პოლიციელებმა ბეჭი ეჭმეს, მაგრამ ვერ იქნა, ვერ დაიჭირეს.

* * * 29 ოქტომბრის პოლიტის მე-მეტიმბთან, ოქტომბრის 28, ეცხვლის ანუ-სის გამო წყვიდა ცეცხლი იმეცხვლა იგანე ნურალისის სხვლის ჩაწეს. ცეცხლი გაქრო ცეცხლის შემოხვლა რაზმ-მა. იგი იგანე გუზალიგის საყურბო იყო. ზარალი 200 მანეთია.

* * * 27 ოქტომბრის, ველაძინოვის ქუჩაზე, დროის-მელოქის სხვლი, გარა-ჩე-ჯივად ტელადღან გაიხანეს მხედრი ახალე სხვლის მუხუხე გუმიშვისა. დანაშაულისა და დაჯარვლის ნიშნებს პოლიცია დაეჭვს.

რომელიც სურამს ახლოა, -სცხოვრობს კარგა ხანი სოფ. წვერდგან გადმოსხლეული გლეხის ს. თვლია. რიკაშვილი ცოლ შევილი. აქვე ახლო თათრებს ბოსტნები ჰქონდათ. ერთს თათარს შეუყვარდა გლეხი გლეხის ცოლზე და მოიტაცა იმ დროს, რიკაშვილი სურამში იყო სამუშაოდ. ორ-ორი შეილი ამ დღედაცმა მოიღო დასტოვა. საცოდავი რიკაშვილი დასძებნულად და, კომარკი ამბობენ, უპირებია კიდეც სოფელს მურხანში.

* * * სახანაშაო: ამ თვისი შუა რიცხვებში აქედ დიდი თოვლი მოვიდა, თითქმის არმინ-ნახევრედ. თოვლია შევარდა გლეხი და ერთი გლეხიც იმსხვერვა. ეს გლეხი, სახელდობარ ლ. მესხი, წასულიყო ქართლში და გზაზე თოვლი მოესწრა. დაეწყო ქარს ქროლა და ყინველ დაეჭრა. საცოდავი გლეხი თოვლს წაენახრა და მთავრედ დღეს დღითი მწყემსებს ეპონებათ ცოცხალ-მკვდარი კაცი, რომელიც თოვლზე დაეჭრა თურმე მთავრედ ამხანაგი და დასტორდა.

* * * 29 ოქტომბრის პოლიტის მე-მეტიმბთან, ოქტომბრის 28, ეცხვლის ანუ-სის გამო წყვიდა ცეცხლი იმეცხვლა იგანე ნურალისის სხვლის ჩაწეს. ცეცხლი გაქრო ცეცხლის შემოხვლა რაზმ-მა. იგი იგანე გუზალიგის საყურბო იყო. ზარალი 200 მანეთია.

* * * 27 ოქტომბრის, ველაძინოვის ქუჩაზე, დროის-მელოქის სხვლი, გარა-ჩე-ჯივად ტელადღან გაიხანეს მხედრი ახალე სხვლის მუხუხე გუმიშვისა. დანაშაულისა და დაჯარვლის ნიშნებს პოლიცია დაეჭვს.

უცხოეთი

მემრანის. 17 ოქტომბრის დაიწყო ლაპარაკი გერმანიის რიგისტაში ბოიუტების შესახებ. პირველ კრებაზე სულ ორი სიტყვა წარმოიტყვა. პირველად ილაპარაკა ზანინის სეკრეტარ-

დღე ძლიერდება ჩეხთა როგორც გონებით, ისე ნებებით, სიმბოლოთ, პოლიტიკურისა და საზოგადოებრივის მნიშვნელობით.

* * * რა გზა იყო ის გზა, რომელსაც მიავრე ჩეხების ხალხმა?—ეს გზა მეტად მარტივი, წყნარი, მშვიდობიანი და მისაძიებ გზა იყო, ეს იყო გზა დაუტოვებელი მოვინებისა, რომელსაც დაუსჯელოდ ვერ გაეშკალება ვერც ერთი საზოგადო და განადიდებული მტარალი კაცობრიობისა. მართალია, სწავლა-განათლების მოვინა არ არის ისეთი საპასილო-საგანი, რომლის გაძლიერებ უკანა გდევდეს განციფრება და ვანუწყვეტელი ტაშის ცემა ხალხისა. მართალია, ეს საქმე არის მეტად მძიმე, ზანტი და კუც ნაბიჯით მისაბრუნებ, მაგრამ ამ საქმეს თავის მშვენიერ არაფერი არა შეეღებება-რა ქვეყნის გაბედნიერებასა და გაძლიერებაში. იგი მართალია თავის დაღვევასა თხოვლობას, სწორად რომ კაცთა თავი უნდა შესწროს ამ საქმეს, თუ წინდის გულით გადაწყვეტილი აქვს მართალი საზოგადოებრივი ქვეყნის ჩეხის საზოგადოება შეივარა ძალა და დღეებულის იარაღისა და თავის მტარად გამოიჩინა იმ ზომის გვირობა, რომ ეყრანა და თავს ვერც ერთ-

მა მალტკანმა. იმისი სიტყვა სახე იყო ციფრებით და დიდხანსაც ვაგრძელებდა. პასუხი მისცა პროგრესისტული დღეებტაში რიკაშვილს. თითქმის სამის საათის განმავლობაში რიკაშვილი კვლავ მთავრობის პოლიტიკას და განიხილა კრიტიკულად. ორატორმა სთქვა, რომ ბოიუტები სახელმწიფოსი თანდათან მატულები და ამის გამო მატულობს ფულიცაო, რომელიც წელი მილიარდზე მეტიაო. ყოველ ფული მთავრობა თხოვლობის მომეტებულის სახარჯად, რეისტრაცი აძლევს წინდაწინვე ნების მოთხოვნის ფულის დახარჯვისა და ისიც უფრო და უფრო უზარებ ხარჯს. ხანდახან ძირს ჩნება ბოიუტ კიდეც ფული, რომლის დახარჯვასაც ვეღარ ასწრებოდა. აქ ბეტისებმა ვანუწყვეტენა ორატორის და სთქვა, რომ ეს განკრებება საფინანსო პოლიტიკის გონიერებას ამტკიცებსო. რიკაშვილმა უპასუხა ამაზე: თუ ბეტისებრი ამითანა ყოფას საფინანსო პოლიტიკის გონიერებას ეძახის, მაშ დამწიფოს აბა საწყისის ხალხის მდგომარეობა—ყოველივე იმითთვის სპიროს სავანი ვაძვირდა ერთი-ათად და თუ მთავრობას ფული რჩება ბოიუტ, ვე ვე-ნი იმ საწყის ხალხს აქვს წიტი-მელოთა. შემდეგ ორატორმა უსაყვედურა მთავრობას ფლოტის ბიუჯეტის გამო. ფლოტისთვის ითხოვთ 50 მილიონსაო, უფრო გინდათ ფლოტზე ისეთი ძლიერი იყო-ლით, როგორც ჯარი და მხედრობა ვაყეთო, მაშინ—როდესაც მსოფლიო კაცნი ამტკიცებენ, რომ ევსტრალიად საქორა არ არის და ერსაც მძიმე ტვირთად აწუხება კისრზე. იმდენს თხოვლობით ფლოტისთვის, რომ ერთის წლის განმავლობაში ვერ-კი დაძარჯუებ. საღადა წინადადებოდა ლაპარაკი, რომ ზოგი და ყვამა საქორაო. თავ. ბისმარკმა სთქვა, რომ საფინანსოებმა იქნება რიკაშვილი ჩეხების მხედრობა იყოლიოს, მაგრამ ღირსებით მისი მხედრობა ჩეხისა ვერ შეედრებოდა. მაშ თუ მი-

„დღეობილია“ იყო სული ჩეხისი

